

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/225/2021
Identifikačné číslo spisu:	3116216912
Dátum vydania rozhodnutia:	29.03.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Adamcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:3116216912.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a sudcov JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD., v spore žalobcu J. Š. Š.K., bytom C., K. X, zastúpeného Mgr. René Nguyenom, advokátom, so sídlom Moyzesova 1, Partizánske, proti žalovanej Slovenskej republike, v menej ktorej koná Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky, so sídlom Nám. Slobody 6, Bratislava, za účasti intervenienta na strane žalovanej Obce Drietoma, so sídlom Drietoma 29, zastúpeného Mgr. Júliusom Meszárošom, advokátom so sídlom Trenčín, Námestie Sv. Anny 7269/20B, o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 16C/153/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo 17. marca 2021 sp. zn. 5Co/37/2020, takto

rozhodol:

I. Dovolanie z a m i e t a.

II. Žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

III. Intervenientovi p r i z n á v a voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Trenčín (ďalej v texte rozhodnutia „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom z 10. septembra 2019, č. k. 16C/153/2016-399, návrhy žalobcu na prerušenie konania do právoplatného skončenia konania o kasačnej sťažnosti vedeného na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 3Sžk/15/2019 a do skončenia konania o ústavnej sťažnosti žalobcu podanej proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Sžk/15/2019 zo dňa 12.6.2019 zamietol (výrok I.), žalobu zamietol (výrok II.) a vyslovil, že žalovaný a intervenient na strane žalovaného majú proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok III.).

1.2. Z odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu vyplynulo, že žalobca si uplatňoval náhradu škody, ktorá mu mala byť spôsobená nezákonným rozhodnutím i nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej správy. Ako nezákonné označil rozhodnutie Okresného úradu v Trenčíne, odboru životného

prostredia č. F 2003/02517-ZTZ z 19.03.2003, ktorým bolo konanie o vydanie dodatočného stavebného povolenia na stavbu Prestavba mlyna na polyfunkčný dom Drietoma prerušené, ktoré bolo žalobcovi podľa doručenky doručené dňa 28.03.2003 a rozhodnutie Krajského úradu v Trenčíne, odboru životného prostredia č. OŽP 2003/4400-10/Če, Km z 15.08.2003, ktorým bolo zrušené rozhodnutie o prerušení konania č. F 2003/02517-ZTZ z 19.03.2003 a ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 02.09.2003. Súd skonštatoval, že pokiaľ si žalobca uplatnil nárok na náhradu škody z titulu existencie nezákonných rozhodnutí, takýto nárok si uplatnil oneskorene, až po uplynutí premlčacích dôb, a preto nárok je premlčaný a nemožno ho už len z tohto dôvodu priznať.

1.3. Za nesprávny úradný postup žalobca označoval nevydanie rozhodnutia stavebného úradu v konaní o dodatočné povolenie stavby Prestavba mlyna na polyfunkčný dom Drietoma začatom dňa 24.07.2002 v určenej lehote, nakoľko konanie nebolo do dňa podania žaloby právoplatne skončené a tvrdil existenciu prietahov v tomto správnom konaní. Súčasne namietal porušenie zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 416/2001 Z. z.“) Žalobou bol uplatnený nárok na náhradu skutočnej škody v sume 66.067 eur, ale predbežne prerokovaný bol len nárok na náhradu skutočnej škody v sume 39.067,- eur, a teda celých 27.000,- eur zo žalobou uplatneného nároku nebolo predbežne prerokovaných. Podľa § 16 ods. 4 zákona, pri uplatnení nároku na súde môže poškodený požadovať úhradu len v rozsahu nároku, ktorý bol predbežne prerokovaný, teda žalobca môže požadovať náhradu skutočnej škody maximálne v rozsahu 39.067,- eur, a preto už aj len z tohto dôvodu nebolo možné neprerokovanú časť nároku v sume 27.000,- eur priznať. Za nesprávny úradný postup žalobca považoval porušenie zákona č. 416/2001 Z. z. upravujúceho prechod kompetencií z pôvodného stavebného úradu na nový stavebný úrad, keď podľa žalobcu nebolo a malo byť konanie dokončené pôvodným stavebným úradom - Okresným úradom Trenčín, odbor životného prostredia. Tento však už od 01.01.2013 nebol stavebným úradom a nemohol teda ani konanie o dodatočné povolenie stavby ex offo začať (ak by tak učinil, konanie by prebiehalo pred nepríslušným orgánom). Ďalším prípadom namietaného nesprávneho úradného postupu boli prietahy v konaní a nevydanie rozhodnutia v zákonom stanovenej lehote. V tomto prípade súd prvej inštancie konštatoval nesprávny úradný postup, ale dospel k záveru, že medzi tvrdeným nesprávnym úradným postupom (nevydanie rozhodnutia vo veci dodatočného povolenia stavby v zákonom stanovených lehotách) a tvrdenou škodou (nákladmi na zhotovenie vodnej časti stavby) absentuje príčinná súvislosť. Nevydanie rozhodnutia v zákonom stanovenej lehote nemalo za následok vznik tvrdenej škody. Aj keby bolo rozhodnutie v stavebnom konaní vydané skôr (aj keď je neisté s akým výsledkom a či vôbec by bola dodatočne povolená stavba, keďže vydanie pozitívneho rozhodnutia nie je právne nárokovateľné), i tak by vodnú stavbu žalobca vybudoval a v zmysle povinnosti určenej mu zákonom, bol by sa musel pripojiť na obecnú kanalizáciu a najneskôr dňa 31.01.2014 by mu zaniklo dočasné povolenie na vypúšťanie odpadových vôd. V prejednávanej veci by príčinná súvislosť bola daná len vtedy, ak by platilo, že nebyť nesprávneho úradného postupu (teda nebyť porušenia lehôt určených pre rozhodnutie vo veci hlavnej stavby), škoda by nevznikla. Táto podmienka ale splnená nebola. Žalobca by totiž musel vynaložiť náklady na zriadenie vodnej časti stavby nepochybne bez ohľadu na to, či by rozhodnutie bolo vydané včas alebo nie.

2.1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom zo 17. marca 2021 sp. zn. 5Co/37/2020, rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietavej časti vo výroku II. spolu so súvisiacim výrokom III. o trovách konania ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP, pričom v súlade s § 387 ods. 2 CSP poukázal v celom rozsahu na vecne správne a vyčerpávajúce odôvodnenie, s ktorým sa stotožnil. Žalovanej a intervenientovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %.

2.2. Odvolací súd sa stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie, že žalobca v konaní nepreukázal kumulatívne splnenie všetkých podmienok vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci. Súhlasil, že konanie o dodatočné povolenie stavby žalobcu trvá neprimerane dlho, a teda žalobca preukázal nesprávny úradný postup. Na druhej strane, pokiaľ ide o príčinnú súvislosť medzi uplatneným nárokom na náhradu škody a konštatovaným nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci, odvolací súd mal za to, že splnenie tejto podmienky sa žalobcovi nepodarilo preukázať. Bez ohľadu na skutočnosť, kedy by stavebný úrad vydal rozhodnutie o dodatočnom povolení hlavnej stavby, žalobca zhotovil na vlastné náklady vodohospodársku časť stavby

na základe slobodného uváženia a rozhodnutia, pričom tieto náklady by musel vynaložiť na vodnú stavbu, pokiaľ bolo v jeho úmysle dokončiť projekt Prestavba mlyna na polyfunkčný dom Drietoma. Žalobca si od začiatku musel byť plne vedomý skutočnosti, že vodohospodárska časť stavby bude plniť svoju funkciu (na základe dočasného povolenia vypúšťania odpadových vôd) len do doby vybudovania obecnej kanalizácie, na ktorú bol povinný sa napojiť najneskôr dňa 31.12.2014. Žalobcovi by zaniklo dočasné povolenie vypúšťať odpadové vody a táto vodná časť by sa stala zbytočnou bez ohľadu na to, či by stavebný úrad v zákonom stanovenej lehote rozhodol o dodatočnom povolení hlavnej stavby alebo nie. Odvolací súd sa vyjadril i k námietkam, že stavebný úrad nedokončil konanie začaté pred 01.01.2003 a porušil tak zákon č. 416/2001 Z. z. a že nerozhodol o pripustení zmeny žaloby.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, v ktorom žiadal, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu v celom rozsahu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal mu náhradu trov dovolacieho konania. Žalobca mal za to, že v konaní odvolacieho súdu došlo k chybe uvedenej v ustanovení § 420 písm. f) CSP, lebo nesprávnym procesným postupom mu malo byť odňaté právo na spravodlivý proces. Mal výhrady k odôvodneniu odvolacieho rozsudku, pokiaľ išlo o nesprávny úradný postup - porušenie Okresného úradu Trenčín, odbor životného prostredia vydať právoplatné rozhodnutie vo veci. Obec Drietoma podľa neho vychádzala z nesprávnych dokladov, pričom ju ale podporili aj správne súdy. Ďalej uvádzal, že mu škoda vznikla v dôsledku požiadavky špeciálneho stavebného úradu, ktorý požadoval povolenie na vybudovanie vodnej stavby. Pokračoval, že odvolací súd sa v odôvodnení rozsudku nevysporiadal so skutočnosťami týkajúcimi sa Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky a riadne neodôvodnil porušenie zákona č. 514/2003 Z. z. Súd dokazovanie vykonal z nekompletného spisu obce Drietoma. Žalobca uzavrel, že v predchádzajúcom konaní namietal tú skutočnosť, že orgány štátnej správy mu v rámci správnych konaní ukladali nelogické a hlavne protichodné súhlasy a usmernenia, čo malo za následok, že nevedel a ani nemohol realizovať svoje stavebné zámery, a teda vytýkaným nezákonným konaním týchto orgánov došlo k vzniku škody na majetku žalobcu.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu nevyjadrila.

5. Intervenient vo svojom vyjadrení navrhol dovolanie odmietnuť prípadne zamietnuť ako nedôvodné a priznať mu plnú náhradu trov dovolacieho konania.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ príp. „dovolací súd“), ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

7. Dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, pričom argumentoval nedostatočným odôvodnením rozsudku odvolacieho súdu. Dovolací súd preto skúmal existenciu tzv. vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Ak totiž dovolanie z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. zmätočnosť rozhodnutia), neznamená len splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť.

8. Hlavnými znakmi, charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká

nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

9. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu spĺňa podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonné kritériá v zmysle ustanovenia § 393 CSP. V reakcii na dovolacie argumenty dovolateľa dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, pričom to rozhodne nie je tento prípad. Dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

10.1. V posudzovanom prípade odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP, pričom v napadnutom rozsahu sa stotožnil s jeho odôvodnením, na ktoré v podrobnostiach odkázal (§ 387 ods. 1 a 2 CSP). Je zrejmé, že prvoinštančným súdom obstarané skutkové zistenia a ich právne posúdenie považoval za natoľko správne, že ich nepotreboval nijako korigovať. Z odôvodnení rozhodnutí týchto súdov (odvolacieho a prvoinštančného), chápaných v ich organickej (kompletizujúcej) jednote (viď rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnemu posúdeniu. Odvolací súd odôvodnil potvrdzujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, obsah odvolania žalobcu, vyjadrenia žalovaného aj intervenienta k tomuto odvolaniu, zhrnutie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov sporových strán, jasne a zrozumiteľne vysvetlil, prečo rozsudok súdu prvej inštancie považuje za vecne správny, k čomu na zdôraznenie jeho správnosti doplnil aj ďalšie dôvody, najmä v reakcii a za účelom vysporiadania sa s podstatnými odvolacími námietkami. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj rozsudku súdu prvej inštancie nevyplýva nepresvedčivosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Odvolací súd sa vysporiadal vo svojom odôvodnení so všetkými podstatnými námietkami žalobcom vznesenými v zásadnej časti aj v odvolaní.

10.2. Súd prvej inštancie i odvolací súd sa podrobne a dôsledne vysporiadali s jednotlivými nárokmi na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, ktoré si uplatnil žalobca. Okresný súd dôvodil pokiaľ išlo o namietané nezákonné rozhodnutia v bodoch 25. až 28. svojho rozsudku a v bodoch 34. až 38., pokiaľ si uplatnil žalobca náhradu škody za nesprávny úradný postup. Odvolací súd v bode 19. uviedol, že sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že žalobca nepreukázal kumulatívne splnenie všetkých podmienok vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom, pričom v ďalšej časti uviedol ďalšie dôvody. Napriek tomu, že rovnako ako prvoinštančný súd konštatoval neúmerne dlhé konanie na administratívnom orgáne, čo by mohlo znamenať nesprávny úradný postup, konštatoval nedostatok príčinnej súvislosti medzi úradným postupom a vznikom škody žalobcu, čo malo za následok zamietnutie žaloby v tomto smere. Osobitne sa odvolací súd vysporiadal i s niektorými, pre rozhodnutie v merite veci podstatnými námietkami uvedenými v odvolaní žalobcu (body 21. a 22.).

10.3. Za nedôvodnú považoval dovolací súd aj námietku týkajúcu sa údajne nedostatočného vysporiadania sa so skutočnosťami týkajúcimi sa Ministerstva životného prostredia SR. To, ako sa s jeho postavením v predmetnom konaní vysporiadal súd prvej inštancie, považuje dovolací súd za dostatočné, v súlade so zodpovedajúcimi procesnými ustanoveniami i s procesným postavením a právami žalobcu. Žalobca navyše neobjasnil v dovolaní, čo mala argumentácia Ministerstva životného prostredia na rozhodnutí predmetnej veci zmeniť v dovolateľov prospech, ani ju sám necitoval. Dovolací súd z obsahu spisu nezistil nič podstatné pre rozhodnutie vo veci, čo v predmetnom konaní uvádzalo

Ministerstvo životného prostredia SR a konajúce súdy sa s tým nevysporiadali.

10.4. Pokiaľ išlo o námietku, že súd vykonal dokazovanie z nekompletného spisu Obce Drietoma, tu treba povedať, že s touto argumentáciou sa už dostatočne vysporiadal súd prvej inštancie v bode 14. svojho rozsudku. Dovolateľ v ďalšom konaní vrátane dovolacieho v tejto súvislosti už neargumentoval inými/novými skutočnosťami, ktorými by sa v tejto súvislosti už konajúce súdy nevysporiadali. Dovolací súd preto ani v tejto súvislosti nezistil porušenie práv dovolateľa a spôsobilé vady konania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

11.1. Dovolací súd už len poznamenáva, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej inštancie a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018).

11.2. Ako sa už vyššie vysporiadal dovolací súd s námietkami ohľadne údajne nekompletného administratívneho spisu, nepovažoval ani za potrebné vyžiadať si ďalší spisový materiál, ktorý nebol predložený najvyššiemu súdu. Nebolo to nevyhnutné vzhľadom k obmedzenej prieskumnej pôsobnosti dovolacieho súdu, tak ako ju vymedzuje zákon a obsahu dovolania žalobcu. Dovolací súd svoj záver o tom, že dovolanie žalobcu nedôvodne namieta existenciu vady v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP vedel vyhodnotiť aj zo spisového materiálu, ktorý mu bol s dovolaním predložený. Preto, keď mal dovolateľ potrebu nahliadnuť do iného spisového materiálu a vedel, kde sa tento nachádza, nič mu nebránilo sa do neho nahliadnuť na okresnom súde, tak ako to uvádza vo svojich podaniach predložených dovolaciemu súdu v priebehu dovolacieho konania.

12. Z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd uzatvára, že dovolateľ neopodstatnene namieta dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP, preto jeho dovolanie zamietol ako nedôvodné (§ 448 CSP).

13. O nároku žalovanej na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovanej v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP) tak, že jej náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, lebo preukázateľne jej v rámci tohto konania žiadne trovy nevznikli (R 72/2018).

14. Intervenient, ktorý si v rámci vyjadrenia k dovolaniu uplatnil nárok na náhradu trov dovolacieho konania, bol v dovolacom konaní úspešný, a preto mu dovolací súd priznal voči žalobcovi náhradu trov tohto konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

15. Tento rozsudok prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.